

Warszawa, dnia 10.04.2015

Dr hab. med. prof. nadwz. Krystyna Księżopolska-Orłowska
Klinika Rehabilitacji Reumatologicznej
Instytut Reumatologii im Eleonory Reicher
Warszawa, ul. Spartańska 1

OCENA

rozprawy doktorskiej mgr Ewy Szeligi

pt.: „Ocena sprawności funkcjonalnej i jakości życia po urazie rdzenia kręgowego w odcinku szyjnym u osób aktywnych i nieaktywnych fizycznie”.

Będąc przedmiotem oceny rozprawa ma strukturę typową dla prac doktorskich i obejmuje 164 strony wydruku komputerowego, zawiera 43 ryciny i 62 tabele starannie przygotowane i czytelne. W pracy są cytowane 162 pozycje właściwie dobrane i aktualnego piśmiennictwa w większości obcojęzycznego. Warto podkreślić, że Doktorantka wybrała wyjątkowo wartościowe i kluczowe pozycje literatury przedmiotu, uwzględniając istotne dokonania zagranicznych i rodzimych autorów

Uraz kręgosłupa w odcinku szyjnym z uszkodzeniem rdzenia kręgowego, należy do najcięższych uszkodzeń narządu ruchu skutkujących niepełnosprawnością. Uszkodzeń takich najczęściej doznają ludzie młodzi w wyniku nieszczęśliwego wypadku (np. uraz komunikacyjny, skok na głowę do płytkiego zbiornika na wodę). Przerwanie ciągłości rdzenia kręgowego w odcinku szyjnym kręgosłupa jest powodem ograniczeń nie tylko w aspekcie biologicznym (niedowład czterokończynowy), ale również społecznym i zawodowym.

We wstępie autorka podkreśla, że w wyniku wysokie uszkodzenie rdzenia następuje niezdolność do samodzielnego poruszania się, zniesienie wszystkich

rodzajów czucia, porażenie zwieraczy, zaburzenie czynności seksualnych. Taki stan budzi lęk, jest powodem depresji, zaburzeń psychosomatycznych, nerwicowych, poczucia wstydu, krzywdy i wyobcowania.

Zakres możliwości funkcjonalnych, a następnie psychospołecznych pacjenta zależy od stopnia uszkodzenia rdzenia kręgowego. Reakcja pacjenta na uszkodzenie rdzenia zmienia się z upływem czasu od urazu. Początkowo dominuje rozpacz, gniew, bunt, następnie reakcje apatyczne, czy nawet myśli samobójcze, w końcu akceptacja niepełnosprawności i adaptacja.

Ograniczenia funkcjonalne wynikające z uszkodzenia rdzenia kręgowego mają znaczący wpływ na jakość życia. Niemożność lub znaczne ograniczenie samodzielnego wykonywania takich czynności jak przygotowanie i spożycie posiłku, ubieranie-rozbieranie, mycie się, czy załatwianie potrzeb fizjologicznych są ogromnymi barierami dla tych chorych. Poza tym konieczność rezygnacji z pracy zawodowej, nauki czy nawyków kulturowych mają znaczny wpływ na obniżenie stanu emocjonalnego stając się powodem izolowania się pacjentów od otoczenia.

Dlatego leczenie tych chorych powinno uwzględniać obok kompleksowej rehabilitacji dominującej w pierwszej fazie choroby, dbałość o codzienną aktywność fizyczną, a nawet regularną aktywność sportową.

W **części teoretycznej** rozprawy Doktorantka w sposób wyczerpujący i szczegółowy wprowadziła w temat pracy omawiając anatomię, funkcje kręgosłupa i rdzenia kręgowego, uszkodzenia części szyjnej rdzenia kręgowego i wynikającą z nich sprawność funkcjonalną oraz usprawnianie tych chorych. Omówiła również definicje niepełnosprawności, możliwości oceny jakości życia i roli Fundacji Aktywnej Rehabilitacji.

Autorka podjęła się trudnego zadania, które stało się **celem pracy**, jakim jest ocena sprawności funkcjonalnej i jakości życia osób po urazie odcinka szyjnego

rdzenia kręgowego oraz porównania sprawności funkcjonalnej i jakości życia u osób aktywnych i nieaktywnych fizycznie.

Material i metody. Doktorantka wyodrębniła grupę 80 osób z poprzecznym uszkodzeniem rdzenia kręgowego w odcinku szyjnym kręgosłupa w tym: grupa 40 osób aktywnych fizycznie (gracze rugby – trening 2 x w tygodniu po 90 min) oraz grupa 40 osób nieaktywnych fizycznie. Narzędzia badawcze stanowiły: ankieta własna, kwestionariusz The World Health Organization Quality of Life (WHOQOL – BREF), skala depresji Becka oraz Konstancińska Skala Funkcjonalna.

Autorka postawiła pytania badawcze, które w dalszej części poddała weryfikacji porównując obie grupy badawcze:

- czy występują istotne różnice w sprawności funkcjonalnej pomiędzy osobami aktywnymi i nieaktywnymi fizycznie,
- czy istnieje związek pomiędzy czynnikami społeczno – demograficznymi a sprawnością funkcjonalną,
- czy istnieją różnice w jakości życia między osobami aktywnymi i nieaktywnymi fizycznie,
- czy istnieje związek pomiędzy czynnikami społeczno – demograficznymi a jakością życia
- czy istnieje związek pomiędzy podejmowaniem regularnej aktywności fizycznej a stanem emocjonalnym

Wyniki badań. Doktorantka przedstawiła w postaci 43 rycin i 62 tabele starannie przygotowanych i czytelnych. Do opracowania wyników użyła właściwych metod statystycznych, gdzie obok wyliczenia podstawowych wskaźników statystyki opisowej, zastosowano: testy niezależności chi-kwadrat, test t dla niezależnych, test Manna – Whitneya (dla 2 grup niezależnych), współczynnik korelacji Spearmana.

W rozdziale **dyskusja** Doktorantka dokonała omówienia wyników w sposób konkretny i rzeczowy opierając się na najnowszych wynikach badań innych autorów i wyważonej interpretacji badań własnych, co świadczy o dobrej znajomości tematu oraz dojrzałości w prowadzeniu badań.

Autorka dokonała podsumowania wyników w postaci **5 wniosków**.

Do najbardziej istotnych i przydatnych w leczeniu i postępowaniu z chorymi po urazie rdzenia kręgowego w odcinku szyjnym można zaliczyć:

- wykazanie, że sprawność funkcjonalna osób aktywnych fizycznie jest lepsza niż osób nieaktywnych fizycznie
- podejmowanie aktywności fizycznej wpływa korzystnie na poprawę jakości życia i stan emocjonalny

Z obowiązku recenzenta muszę zwrócić uwagę, na kilka błędów językowych w pracy, które w żaden sposób nie mają wpływu na jej zawartość merytoryczną i nie umniejszają jej wartości.

Reasumując, uważam że rozprawa mgr Ewy Szeligi pt.: „Ocena sprawności funkcjonalnej i jakości życia po urazie rdzenia kręgowego w odcinku szyjnym u osób aktywnych i nieaktywnych fizycznie” jest samodzielnym i oryginalnym opracowaniem Doktorantki.

Autorka wykazała się bardzo dobrą znajomością tematu rozprawy, prawidłowo sformułował cel pracy i problemy badawcze, poprawnie opracowała metodykę badań i przedstawiła wyniki przeprowadzonych analiz porównawczych oraz wyciągnęła adekwatne do celu wnioski. Rozprawa spełnia zatem podstawowe kryteria ustawowe, wymagane dla prac realizowanych na stopień doktora nauk.

Ponadto praca stanowi szerokie i nowatorskie ujęcie problematyki dotyczącej analizy wpływu aktywności ruchowej na stan funkcjonalny, jakość życia i stan emocjonalny osób z niepełnosprawnością wynikająca z uszkodzenia rdzenia kręgowego w odcinku szyjnym. Użycie obiektywnych, uznanych testów i ankiety własnej oceny, dodatkowo podnosi wartość tej pracy i pozwala na wysnucie użytecznych społecznie wniosków.

Uwzględniając powyższe opinie i uwagi, wnoszę do Wysokiej Rady Wydziału Medycznego Uniwersytetu Rzeszowskiego w Rzeszowie o dopuszczenie magister Ewy Szeligi do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

V. Kozłowski - Olsowski.